

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Г. А. Харченко, кандидат економічних наук

Розкрито сутність понять «інновації» та «інвестиції». Проаналізовано існуючі погляди щодо теоретичних аспектів інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Визначено роль інноваційно-інвестиційної діяльності у розвитку аграрних формувань.

Інновація, інвестиція, інноваційно-інвестиційна діяльність, інноваційно-інвестиційне забезпечення, ефективність, сільськогосподарські підприємства.

В умовах ринкової економіки функціонування і розвиток сільськогосподарських підприємств багато в чому залежать від ефективного впровадження інноваційно-інвестиційного механізму. Сучасні аграрні формування гостро потребують інноваційно-інвестиційних ресурсів, що несприятливо позначається на їх виробничо-господарській діяльності. Вирішення питання щодо забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств передусім потребує з'ясування суті понять «інновація», «інвестиція» та «інноваційно-інвестиційна діяльність».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань щодо теоретичних та практичних основ інноваційно-інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств приділяло увагу багато українських та зарубіжних вчених-економістів, зокрема, І. О. Бланк, В. П. Галушко, О. Д. Гудзинський, Е. Денісон, П. Друкер, О. І. Дацій, П. Елліот, О. Ю. Єрмаков, М. І. Кісіль, О. В. Крисальний, Б. В. Погріщук, П. Т. Саблук, О. М. Шпичак та ін. Разом із тим, залишається низка актуальних питань щодо єдиного трактування поняття «інноваційно-інвестиційна діяльність» та її вплив на ефективне функціонування сільськогосподарських підприємств.

Мета дослідження – узагальнення теоретичних положень та розкриття суті економічної категорії «інноваційно-інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств».

Виклад основного матеріалу. Нині одним із основних факторів ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств, що дозволяє досягти їх розширеного відтворення, є інноваційно-інвестиційне забезпечення цих підприємств. Зауважимо, що інновації на сільськогосподарських підприємствах спрямовані на задоволення продовольчих потреб населення шляхом поліпшення землі як природного ресурсу, створення нових сортів рослин, порід тварин тощо. Вони є засобом, використання

якого дає можливість одержати певний економічний ефект, пов'язаний з реалізацією цілей розвитку агропромислового виробництва, підвищенням ефективності його функціонування.

Початок наукових розробок проблем інноваційного розвитку можна знайти в працях М. Тугана-Барановського, який досліджував різні підходи щодо пояснення циклічного характеру економічного розвитку і дійшов висновку, що не споживання керує виробництвом, а виробництво керує споживанням шляхом нагромадження позикового капіталу та його інвестування у нові технології та виробництво. Позикові капітали поглинають наукові відкриття й технічні удосконалення та підштовхують виробництво, тобто, величина попиту на капітал залежить від стану технічного прогресу [12].

У 1912 р. австрійський економіст Й. Шумпетер у своїй роботі «Теорія економічного розвитку» запропонував концепцію інновацій, основою якої була ідея про «нові комбінації». Теорія інновацій Й. Шумпетера є основою для твердження, що нововведення необхідно розглядати в динаміці та винятково з позицій теорії життєвих циклів, а їх сукупність – складна динамічна система. У сучасному розумінні це зводиться до комбінації таких складових [1, с.11]

Зазначимо, що під терміном «інновація» розуміють розробку та використання нових техніко-технологічних методів, засобів і способів організації виробничої діяльності, випуск нової, якісної продукції, що дає змогу отримати кращі результати виробництва, підвищити життєвий рівень населення, покращити умови праці, знизити негативні соціально-екологічні наслідки господарювання, заощадити виробничі ресурси [4]. Так, – як зазначає П. Друкер, – головною рисою нововведення є його вплив на спосіб життя населення, так інновація – це специфічний інструмент запобігання, дія, що передає ресурсам нові перспективи створення багатства [6].

Разом з тим, Б. Твісс стверджує, що інновація – це процес нововведення, передачі наукового або технічного знання безпосередньо у сферу потреб споживача; продукт при цьому перетворюється лише в носія технології, і форма, якої він набуває, визначається тільки після ув'язування самої технології та потреби, що задовольняється [11, с. 33].

Дещо іншої думки дотримується П. Елліот, який вважає, що нововведення – це комерціалізація винаходу з метою виробництва корисного продукту, блага або процесу [5, с. 3]. У свою чергу, М. І. Кісіль наводить своє визначення інновацій як генерування, прийняття й впровадження нових ідей, процесів, продуктів і послуг [7].

Щодо поняття «інвестиції», то воно походить від англійського «*to invest*» і означає «вкладати». Як зазначено у Великому економічному словнику, інвестиції – це сукупні витрати, реалізовані у формі довгострокових вкладень капіталу у сільське господарство, промисловість, транспорт та інші галузі господарства [2].

У Міжнародних стандартах обліку та аудиту зазначено, що інвестиціями є частина активу, необхідна підприємству для накопичення

багатства шляхом вкладення коштів, амортизації капіталу та отримання інших вигод інвестором, подібних доходам від торговельних відносин [9].

Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» під інвестиціями розуміють «... всі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої утворюються прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [10].

Варто відзначити думку К. Р. Макконелл і С. Л. Брю, які вважають, що під інвестиціями розуміють витрати на виробництво, накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів [8].

Зазначимо, що за об'єктами вкладення вирізняють фінансові та реальні інвестиції. Фінансові інвестиції передбачають купівлю цінних паперів, а також цільові грошові внески у виробництво сільськогосподарської продукції. Під реальними інвестиціями розуміють вкладення капіталу з метою приросту матеріально-виробничих запасів та відтворення основних фондів. Також реальні інвестиції називають капітальними вкладеннями.

Зауважимо, що саме достатні інвестиції є гарантією підвищення ефективності землеробства і тваринництва, а отже, забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції в цілому. Тому організація інвестиційно-інноваційної діяльності має важливий вплив на забезпечення конкурентоспроможного виробництва сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішньому продовольчих ринках.

На думку В. В. Чорнобаєва інноваційно-інвестиційна діяльність є «особливою формою інвестиційної діяльності, яка реалізується у системі індивідуальних, колективних і суспільних дій наукового, технологічного, організаційного, виробничого, фінансового та комерційного характеру, здійснення яких приводить до впровадження у практичну діяльність нововведень з метою досягнення соціально-економічної вигоди»

Слід погодитися з думкою Г. О. Яріна, який стверджує, що інноваційно-інвестиційна діяльність є процесом реалізації результатів інтелектуальної праці у різних видах інтелектуальних та майнових цінностей, що мають грошову оцінку, які вкладені в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, у процесі якої формується прибуток, а в кінцевому результаті – формується соціально-економічний ефект [14, с. 25].

Слід зазначити, що деякі науковці вважають, що на мікро-економічному рівні інноваційно-інвестиційну діяльність слід розглядати як складну динамічну стохастичну систему, що складається з різних за своєю природою процесів та у загальному випадку включає: інноваційний процеси, процеси організаційно-економічного, інвестиційного та соціокультурного забезпечення нововведень [3, с. 80–84].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, здійснивши дослідження щодо категоріального апарату понять інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, ми дійшли висновку, що інвестиційні та інноваційні процеси в аграрних формуваннях необхідно досліджувати не окремо, а у комплексі, що дозволяє

стверджувати про необхідність інвестиційно-інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, яка базується на двох взаємопов'язаних складових: інвестиційній та інноваційній.

Список літератури

1. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки : навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусев, В. Ф. Мартиненко. – К. : НАДУ, 2009. – 60 с.
2. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Фонд «Правовая культура», 1994. – 528 с.
3. Голубенко А. А. Анализ возможностей инновационного развития в процессе формирования стратегических направлений инновационной деятельности предприятия / А. А. Голубенко // Економіка промисловості. – 2002. – № 2 (16). – С. 80–84.
4. Гребеннікова А. А. Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств / А. А. Гребеннікова // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2534&p=1>
5. Донцова Л. В. Инновационная деятельность: состояние, необходимость государственной поддержки, налоговое стимулирование / Л. В. Донцова // Экономика XXI века. – 1999. – № 1. – С. 3.
6. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер ; [пер. з англ.]. – К. : Україна, 1994. – 319 с.
7. Кісіль М. І. Інвестиційна та інноваційна складові доктрини аграрної політики України / М. І. Кісіль // Економіка АПК. – 2003. – № 7. – С. 82–87.
8. Макконелл К. Р. Брю С. Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика : в 2 т : пер. с англ. 11-го изд. – М. : Республика, 1992. – Т. 1. – 400 с.
9. Международные стандарты учета и аудита : сб. с комментариями. Вып. 3 : Международные стандарты учета / Составитель М. М. Рапопорт – М. : «Аудит-тренинг», 1992. – 736 с.
10. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991. – № 47. – Ст. 646.
11. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями. / Б. Твисс. – М. : Экономика, 1989. – 271 с.
12. Туган-Барановский М. И. Периодические промышленные кризисы: история английских кризисов. Общая теория кризисов. – Смоленск, 1923. – 384 с.
13. Чернобаев В. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність та її регулювання в економіці України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.01 / В. В. Чернобаев ; Нац. гірн. ун-т. – Д., 2008. – 19 с.
14. Ярин Г. А. Экономика фирмы: инновации и инвестиции, прибыль и оплата труда, инновационно-инвестиционная стратегия, оценка финансовой устойчивости : учебник / Г. А. Ярин. – Екатеринбург : Урал. гос. экон. Ун-т, 2010. – 450 с.

Раскрыта сущность понятий «инновации» и «инвестиции». Осуществлен анализ существующих точек зрения по теоретическим аспектам инновационно-инвестиционной деятельности сельскохозяй-

ственных предприятий. Определена роль инновационно-инвестиционной деятельности в развитии аграрных формирований.

Иновация, инвестиция, инновационно-инвестиционная деятельность, инновационно-инвестиционное обеспечение, сельскохозяйственные предприятия, эффективность.

This paper investigates the concept of "innovation" and "investment." The analysis of innovation and investment activity of agricultural enterprises. The role of innovation and investment in the development of agrarian formations.

Innovation, investment, innovation and investment, innovation and investment security, efficiency, agricultural enterprises.

УДК 007:631.1

МЕТОДИКА ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

В. В. Харченко, кандидат економічних наук*

Досліджено теоретико-методичні підходи щодо оцінки ефективності застосування інформаційних технологій в аграрне підприємництво. Наведено основні характеристики даних підходів.

Методика, інформаційні технології, аграрне підприємництво, ефективність.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростанням ролі інформаційного забезпечення в усіх сферах підприємницької діяльності. За таких умов особливої уваги потребує процес впровадження певних методик економічної оцінки ефективності та визначення сучасних тенденцій використання інформаційних систем. Адже на відміну від виробничих процесів, інформаційні технології мають свої особливості, через що вірний розрахунок економічних показників за допомогою стандартних методик може бути дещо ускладнений.

Для успішного впровадження проектів інформатизації необхідно провести попередній аналіз економічної доцільності використання коштів. Як наслідок, інформаційне забезпечення підприємств аграрного сектору необхідно пов'язувати з ефективним контролем і достовірним аналізом витрат на впровадження інформаційних систем. Тому необхідність дослідження загальних принципів оцінки інформаційних технологій щодо їх реалізації має важливе значення для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності аграрних формувань та якісного і

* Науковий консультант – доктор економічних наук, професор О. Ю. Єрмаков

© В. В. Харченко, 2014